

Redactiunea

se afla in

Strada lui Leopoldu Nr. 44.

Articolele nefrancate nu se primesc
numai de la corespondentii re-
dactiei si „Federatiunii.“ *Scrisori*
nu se publica. Articlii tra-
si nepublicati se voru arde si nu
la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „
Pre annulu intregu 10 „ „

Pentru Roman'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrala
pentru fiecare-care publicatiune sepa-
ratu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Buda-Pest'a, 3/15. Iuliu, 1874.

Sedinti'a de domineca, 12 jul., fu
dintre celle mai interesante, pen-
ta urmandu-se discussiunea spec. a
§-lui 4. d'in novell'a electorale,
stati romani intrara in lupt'a par-
tatare. Dep. Parth. Cosm'a fece
fundamentulu: ca dispusetiunile §-lui
sunt la partile adnesse si confiniile
sunt se estindia si asupr'a Tran-
silvaniei, inlaturandu-se atunci firesce
§-lui 5., care devine apoi superfluu. De-
p. r. Giorgiu Popu, si V. Babe-
sescu sustienura propunerea lui P. Cos-
m'a care inse, — dupa terminarea dis-
cusiunii, votandu-se asupr'a §-lui si
votandu-se firesce testulu formulatu
comiss. centrale, — fu inlaturata. D.
Cosm'a, a vorbitu, ca totu deaun'a,
argumentatiunile salle basate pe
ca sanetosa, avura efectulu lor,
cei ce luara cuventulu spre a com-
propunerea, nu potura addu-
te contrarie, ci prin felu
logie starulra a dice, ca au
dice ce va. Loviturele ce D. Cos-
dede ministrului Szapary au fostu
de grele, catu le semtira si baro-
in Transilvania. Deputatulu Gavr.
eny, facandu-se cavallerulu lui
ary, starul se-lu appere, dar nu-i
case. — D. Giorgiu Popu, in dis-
pulu seu asta data emfaticu si inflo-
u de altmintrea bine semtitu, cre-
ca trebe se isbesca in collegulu
Bonciu, pentru opiniunea lui sepa-
ce insinuasse cu dreptulu de repor-
allu unei sectiuni, spre a-si lua
ca se pota vorbi in contr'a propu-
comissuni centrale, d'in carea in-
facea parte. Daca D. Popu ar
itu cu attentiune motivulu Dlu
u, de siguru ar fi lassatu a
tunulu cellu greu Cruppianu,
totu casulu facea mai bine a-lu
pt'a in contr'a inimiculu decatu
vindu pre consociulu seu de lupta
magiariloru spectaculu placutu
caierare fraterna, provocandu estu-
pre corifeulu oppositiunii a para-
lovitur'a, rearruncandu-i glontiele.
ultiamirea affectuosa si iperbolicu.
Popu o esprese in numele tuturoru
analitatiiloru nemagiare de sub che-
agulu stului Stefanu, regele Ung.
ust, poreclitu „rege allu slovaci-
protesta dicandu ca „slovaci nu
insarcinatu“ deputatulu Mociari,
u calduroase cuvinte pronunciate
vorea lor, produsse ilaritatea im-
uniloru comice. — D. Babesiu, in
la inceputu prea irratu, ceru dre-
pentru Ardeleni, ca-ci altmintrea
ppune malitia d'in partea guvernulu
Discursulu tinentu mai multu in
ini generali, de dreptate, ecuitate si
alitate, inchiaia provocandu pre Sza-
ary ca pre ministru, ci ca pre ono-
u cavalleriu magiaru a reflecta a
injustitiei ce se face Ardeleniloru.
Spre finitulu sedintiei la §. 5. luà cu-
ulu D. Bonciu, care intr'unu discursu
lungu si stralucitu combatu censulu
atu pentru Ardeleni. Deputatii pre-
ti si ministri inai-si l'ascultara cu
attentiune, era impressiunea cuvin-
u salle fuse profunda; — numai
r si rezultatulu corespondietoriu.
Discussiunea se curma, ca-ci con-
conclusulu camerei in septe-
a curg. la ordinea dillei sunt proie-
delegi, unele relativu la callile ferr.
tele financiari.

Attentatulu la scaldele de Kissingen
in contr'a lui Bismarcu occupa firesce
tota diaristic'a. De se va adeveri ca atten-
tatoriulu au fostu instrumentulu esecu-
toru in manile unoru preuti fanatici, res-
bellulu ce Bismarcu au inceputu in
contr'a catholicismulu, va continua cu
mai multa essacerbatiune. Pana acum
nu s'au descoperitu inca autorii spiri-
tualii ai atentatulu, ci se presupune
numai. In interessulu besericei cathol.
ar fi de doritu ca se nu se adeveresa si-
nistr'a presupsetiune.

Camer'a deputatiiloru Ungariei.

Sedinti'a de la 4. Iuliu 1874.

Presedintele C. Torma deschide siedin-
ti'a la 10 ore din di. Dupa autenticar'a
protocollulu pres. anuncia ca dep. M. Pé-
chy a cerutu concediu de siese septemane
pentru restabilirea sanetatii. I-se dà; presenta
petit. cottulu Crasna contra usurariei si
pentru regularea affaceriloru orfanale si te-
stamentale. Szeniczey presenta petit. ur-
bei Versietiu, ca se fia capital'a cottu-
lu Cuvinu.

Dékany interpelladia pre min. de
commerciu, are conoscintia despre aceea, ca
camer'a industriale din Clusiu nu si-impli-
nesce obligatiunile, si ca are voia a lua mesure
contra acestei negligintie.

M. Gál a facutu interpellatiune c'unu
annu nainte min. de finance, acumu o reno-
iesce si solociteza concederea de a nu
plati darea urbea H. Bözörmény. Ghiczy
i-promitte respnsu in Luni-a ven. — Bo-
bory cere ca proiectulu seu de resol. se se
puna la ordinea dillei in sied. de Luni
ven. — Majoritatea nu primesce.

Wenckheim respunde la interpella-
tiunea lui E. Simonyi facuta pentru distin-
ctiunea lui Freystädter. Min. dice cumca cu
ocasiunea distinctiunii n'a sciutu nemicu
despre aceea, sa dora ar fi petatu moral-
minte, si numai la recomandatiunea min. de
comunicatiune ceru distingerea de la Maie-
statea sa. Dar acumu Freystädter se va da
pre man'a judecatoriei, era distinctiunea se
va retrage. — Camera iea la cunoscintia
respnsulu.

Min. Zichy presenta proiectu de lege
ca prisosulu de creditu d'in an. ven. se se
transpuna pentru an. cur.

Szapary propune, ca de orace la
desbaterea gener. a nov. elect. s'au insi-
nuatu multi, — se se tiena sedintia si alta
di, adeca domineca, de la 11 ore pana la
3. — Propunerea dede ansa la dispute lun-
ge. Pólya vedindu din celle petrecute,
ca nov. elect. se va intinde in infinitum,
propune ca incepu de Luni sedintiele
se se tiena de la 9 ore pana la 3. — E.
Simonyi nu scie de unde prev. de Pólya
infinitatea desbaterei, pre candu in 3 dille
vorbira 10 oratori. De altmintrea dora
ar fi mai bine — dice — ca partit'a
deachista se enuncie, ca de orace a desba-
tutu cestiunea in clubbulu seu, — tiene de
superfluu desbaterea in camera. Daca astfelu
voiescu a crea legi cum voru fi respectate
legile? Tisza primesce propunerea lui Sza-
pary, dar a lui Pólya nu. Jankovich
primesce propunerea lui Pólya pentru des-
baterea gener. dar pentru cea speciale nu.
C. Tisza vorbesce pentru sedinti'a de do-
mineca si pentru propunerea lui Jankovich.
Csánády doresce ca lungirea sedintieloru
se se facea in orele de demanetia, propune
dar de la 8 pana la 2 ore. Pólya res-
punde la accus'a lui Simonyi. Dice —
cumca nu este suprinsu prin ataculu lui
Simonyi contr'a clubulu deachistu, ba neci

prin aceea, ca din partea contraria acumu
se agitedia in contr'a proiectulu, inaintea
de passirea lui in vigore. — Ó. Kállay
nu scie pre ce basa accusa Pólya, deci lu-
provoca se-si esplice cuvintele. — Pólya
in respnsulu seu se provoca la cuvintele
lui Simonyi. La votisare se primesce, ca
incepu de Luni-a ven. sedintiele se
se tiena de la 10 ore pana la 3.

Discursulu

deputatulu nationale P. Cosma, tinentu
in sedinti'a din 12. jul.

On. casa representativa! Afu necesariu
a semnalá inca de la inceputu, ca eu la
acestu §. voliescu a vorbi despre censulu
transilvaneanu, fiindu-ca tieniu a fi superfluu
§-lu 5. Eu in man'a tuturoru assecurariloru
nu potu crede, ca legea, care o aducemu
noi acum, va fi de o natura provisorie,
precum affirma dlu ministru si referintele
commissiunii centrale, ma am convictiunea,
ca, fia ace'a ori catu de provisorie, se va
cere o generatiune pana atunci, pana candu
in aceta casa vomu stá facia cu unu pro-
iectu de lege organicu, de catu aceta mai
perfectu. Acestu-a in felulu seu formeza
unu intregu. Nu e novella, ci e o lege noua,
pentru ca vene sub votare noua si ce a re-
massu din legea de la 48, er' ace'a, ce nu
vene sub votare cu ast'a ocasiune, conformu
resolutiunii acceptate, inca ina-antea inacti-
varei legi acesteia, asiderea devine lege.
Dreptu ace'a eu affu acestu proiectu de lege
destullu de insemnatoriu pentru de a ne
nisi, ca se suplenimu prin aceta defectele
cellei alalte legi.

La noi legea electorale e cu multu mai
ponderosa, de catu in alte staturi, fiindu ca
nu corespunde numai la ace'a, ce i-ar' fi
chiamarea, adeca se formeze basea camerei
representative, ci la noi ea formeza totu-
una-data si basea vietiei municipale, pentru
ca la noi si cu respectu la reprezentanti'a
municipale numai aceta pote fi allegatoriu,
care e inscriu intre allegatorii dietali, prin
urmare dara se bagamu bene de sema, ca
de la cene luamu dreptulu electorale; pen-
tru ca asiediandu noi dreptulu electorale pre
o base angusta, amu despoliatu majoritatea
locuitoriloru tierrei de la dreptulu de a poté
participa la affacerile domestice, a casa, in mu-
nicipiulu seu propriu.

Eu on. casa. asia credu, ca nu este
intre noi nece unulu, caruia, interessandu-se
de sortea patrie salle, se-i fia placute refe-
rintiele de asta-di alle Transilvaniei, refe-
rintiele cari le-au creatu acolo legea electo-
rale din 48 si cari s'au mantientu pana
in presente, — nu este intre noi, diou, nece
unulu, carele se affe de justu si ecuitabile
censulu transilvaneanu in comparare cu celle
alalte parti alle Ungariei, fiindu ca censulu
transilvanu in assemnare cu censulu din Un-
gari'a propria e cu totulu mai mare, se po-
te dice ca pre de patru ori e mai mare
decatu in Ungari'a; pentru ca precandu in
Ungari'a pentru a poté fi cene-va allegatoriu
se receru 8 jugere (lantie) de pamentu, pre
atunci in Transilvania trebuiescu 36 de
jugere pentru ca cene-va se platesca contri-
butiunea de 8 fl. 40 cr. si pre basea ace-
steia se pota fi allegatoriu. Tocma pen-
tra-se a eu, on. casa, aceta cestiune o tieniu
de un'a dintre celle mai ponderose cestiuni,
ce diet'a este chiamata a le resolvi.

Dlu ministru inse tiene, ca art. de lege
II. transilvaneanu corespunde in destullu
dorintieloru si ca nu e necessitate a se
scambá, esprimandu-se cu respectu la Tran-
silvani'a precum urmeza:

„De asemenea dispozițiune esențiale
tieniu, on. casa, impregiurarea, ca acestu

proiectu de lege atatu in Transilvani'a,
catu si in celle alalte parti alle Ungariei
mantiene cualificatiunea stabilita in legile
d'in 1848. Vi se va paré pote curiosu, pen-
tru ce se mantiene in diferitele parti alle
tierrei cualificatiunea diferita. Inse, on.
casa, candu reportele intre singurtecele
parti alle tierrei sunt diverse, atunci con-
secinti'a naturale, dupa parere mea, este, ca
si dispozițiunile au se fia diverse, er eu,
asia credu, ca nemene nu va voi se nege,
cumca in Transilvani'a, atatu dezvoltarea
istorica, catu si reportele de possessiune si
avere se deosebescu in modu esențiale de
reportele Ungariei si chiaru pentru aceea
din partea mea afflu cu calle ca se se man-
tiena si mai departe dispozițiunea diferita.“

Eu on. casa, o spunu francu, ca nu-su
de parerea dlu ministru. Uniunea cu Tran-
silvani'a este enunciatu, si aceta uniune
seu susta, se u nu susta. Deca susta, atunci
e o absurditate, e abnormitate a sustiené
in acelle parti alle tierrei, cari ina-ante de
annulu 1848 au formatu Transilvania, o
lege electorale speciale, cu censu speciale,
si aici in Ungari'a era-si un'a speciale, care
de ace'a intr'atata se abate, incatu acolo e
cu totulu imposibile, ca pre basea acellei
legi se pota fi allegatori si fostii iobagi
transilvaneni.

Nu sciu, on. casa, cari suntu repor-
tele diferite, amentite de dlu ministru
asia numai in generale, mi-ar' placé forte
deca le-ar' insira, si mi-sar' spune, ca ce e
ace'a, ce face necessaria aceta diferentia,
pentruca, ve marturisescu, eu nu-su capa-
bile a o cuprende cu mentea. Mi-ar' placé
se-o sciu si din acea cauza, pentruca noi
de ace'a suntemu aici, ca, deca suntu ne-
casuri, acelle se le delaturamu, inse deca
nu ni le spune nemene, atunci nu suntemu
capabili de a le delatura. Eu asia credu,
ca dlu ministru nu voliesce a mantiené „ra-
portele istorice“ alle Transilvaniei, fiindu ca
acelle suntu de asia natura, incatu semenu
pre lume n'au avutu. Acolo au fostu 3 na-
tiuni si 4 religiuni recepte, eu credu, ca
dlu ministru nu voliesce a le mantiené,
desi palliative acelle se mantienu prin art.
de lege II din 1848. transilvaneanu, pentru
ca pre basea acestui articlu de lege repre-
sentantii natiunii si religiunii nerecepte nece
o data nu venu in parlamentu, dove-
desce impregiurarea, ca nece nu se affa aici.

Eu, on. casa, sustienu ca noi numai
asia vomu lucra dreptu, deca vomu estende
legea electorale din Ungari'a si preste
Transilvania.

Basea legi electorali din Ungaria e
possessiunea de pamentu, aceta base o po-
temu estende si preste Transilvania, deca
volimu se fimu drepti si ecuitabili.

Voru dice multi, ca aceta nu se pote
estende preste Transilvania, pentruca acolo
nece nu se scie ce e 1/4 de sesiune urba-
riale, fiindu ca acolo n'a fostu introdusu urba-
riulu. E adevratu, inse in partiumari si in
confiniulu militariu inca n'a fostu introdusu
urbariulu, si totusi Ungari'a a dispusu in
lege, ca aceste se dobendesca dreptu de
votisare pre basea possessiunii de pamentu.
Nu suffere indoieia asiadara, ca censulu de
possessiune e justu pentru Transilvani'a toc-
ma ca si pentru Ungari'a.

Acuma numai ace'a pote se vena sub
intrebare, ca pentru Transilvania ce chia-
se se liee de base? Si aceta e prevediuta
in lege, pentruca in acestu §. se face di-
apostiune, ca acolo, unde n'a fostu intro-
dusu urbariulu, si nu se pote sci, catu face
1/4 de sesiune urbariale, se lia de cinosura
sessiunea urbariale din commun'a, respective
comitatulu vecinu. Sustienu ca pentru Tran-
silvani'a cea mai justa chiaie dupa acestu

principiu e chiea stabilita in partiumuri, fiindu-că acelle au formatu o parte integritoria a Transilvaniei, acelle-si raporte au fostu in partiumuri că si in Transilvania, si in presente processele urbariali in partiumuri se resolvescu dupa patentia urbariale d'ia Transilvania, si nu dupa cea din Ungaria.

Dlu ministru in motivarea sa mai dice si acă, că nece nu e asia nefavoritoria proportiunea intre Transilvania si Ungaria, precum se pare a fi, pentrucă precandu in Ungaria numerulu allegatorilor in proportiune cu numerulu totalitatii locuitoriloru face 7%, pre atunci acella in Transilvania e 6%.

Acet'a depende de la circumstantia, că cum luamu lista allegatoriloru. Pentru că, desi e adeveratu, că differintia e numai de unu procentu, inse cautandu la cei ce dau acestu contingentu, trebuie se recunoscem, cumca in Transilvania nu esseste reprezentantia populara, ci reprezentantia privilegiatorilor, fiindu că acolo acet'a dă proportiunea. Pentrucă pre candu in Ungaria abia 11% din totalulu allegatoriloru suntu luati pre bas'a vechiului dreptu, pre atunci in Transilvania acia facu 66%, si ia comparare cu totalitatea locuitoriloru, in Ungaria allegatorii inscriși pre basea dreptului vechiu abia facu 3/4 a unui procentu, era in Transilvania 4% d'in totalitatea locuitoriloru. Acet'a dara nu se pote numi reprezentantia populara.

Dlu ministru in motivarea sa mai dice, că „nu este possessiune, avere, occupatiune, care se nu aiba influentia receruta la essercerea drepturiloru politice,“ si acesta assertiune este combatuta prin datele statistice aster-nute de dlu ministru, pentrucă in Transilvania, si in speciale in comitate, unde locuesce maioritaea preponderante a locuitoriloru tierrei si unde ar trebui se fia mass'a allegatoriloru proportiunea e urmatori'a: in comitatulu Albei-inferiore dupa 211,114 locuitori pre basea possessiunii de pamentu seau pre basea contributiunii suntu inscriși 1387 allegatori, d'in acestu numeru se vene pre 152 locuitori 1 allegatoriu; in comitatulu Solnocului interioru pre 175, in comitatulu Dobocai pre 134, in comitatulu Albei superioare pre 379, in comitatulu Uniadorei asemene pre 379 locuitori vene 1 allegatoriu si asi in tote comitatele.

Condeputatulu Horn a demonstratu, că acolo, unde e introdusu sufragiulu universale totu la 4 locuitori se vene 1 allegatoriu. Eu acet'a o afu de mai justa, inse intreb, unde stănu noi? Forte departe, pentrucă precandu la noi dupa 400 locuitori vene 1 allegatoriu, pre atunci in alte tieri liberale dupa 4 locuitori se vene unu allegatoriu.

On. casa! trebuie se fimu cu mare precautiune la stabilirea censului electorale chiaru si d'in acellu punctu de vedere, fiindu-că dlu ministru si-a propusu a scurtă pre cătu se pote maioritaea locuitoriloru tierrei in dreptulu seu electorale si a si datu expressiune eclatanta acestei intentiuni in vorbirea, sa ed la 7 jul. candu a respunsu condeputatulu Mocsary urmatoriile: „Respunsulu meu e simplu, pentru că eu nu tienu a fi cu calle a stabili cercurile electorale unilateralmente luandu in consideratiune numai popularatiunea, ci afu de lipsa a luă in consideratiune atātu avere a cătu si qualificatiunea intelectuale. — Nu affu justu a repartii pre deputati dupa unu numeru egale de suflete fora a tiendū contu la impregiurarea, — că cutare orasiu, seau tienu pote seau nu pote se dee asigurantiile intelectuali si de avere corresponditorie. Nu tienu a fi justu că unu tienu seau orasiu, carele areta qualificatiune de avere pre de 2—3-ori seau de intelligentia pre de 6—7-ori mai mare ca altulu, si totusi se se ingreze in legislativa prin deputati in asemene numeru, p. es. că si unu tienu, si caruia locuitori suntu curatu agricultori, seau traindu pin tre muntise occupa cu agende de acelle, cari mai pucinu i cualifica pentru essercerea drepturiloru politice. Prin urmare dara dlu mi-

nistru n'are nece intentiune de a pregati proiectulu de lege referitoriu la arrondarea cercuriloru electorali pana ce nu va ave la mana lista allegatoriloru, pentru că dā acet'a vre se se orienteze la fomarea cercuriloru electorali. Fiendu că, dupa opiniunea sa, nu e justu a forma cercurile dupa o egale proportiune numerica fora respectu la intelligentia. Acet'a e posibilu, inse apoi se mesurāmu cu mesura derepta, pentrucă la intelligentia e introdusu sufragiulu universale, er' possessoriloru mari li e ou totulu imposibile a nu dobendā indreptatirea electorale in urm'a censului essistente; — dreptu acet'a se deschidemu callea si possessoriloru mici si se le damu ocaziune pentru a se pote inscrie de allegatori, si din acet'a se pregatesca apoi dlu ministru una chiea justa, inse deca noi i despoiamu prin legea electorale de la dreptulu de a se inscrie cătu de multi că allegatori si formamu cercurile dupa numerulu allegatoriloru inscriși pre basea acestei legi, atunci facia de possessorii mici vomu comitte o nedreptate dupla.

Eu nu vreu se lian la critica, deca e lucru inteleptu si cu tactica că ministru de interne allu unei tierre agricole se vorbesca in modu atātu de despretiuritoriu despre agricultori, acet'a lassu s'o judece on. casa!

On. casa! nu potu trece cu vederea a nu-mi esprime parerea de reu asupra unui argumentu adusu in motivarea dlui ministru de interne. La dlui a devenitu deja datina, că de câte-ori are se a pare vre-o cauza rea totdeun'a face cestiune de nationalitate din acet'a, firesce din strategia, fiindu că acie, că prin acet'a castiga pre multi, fora că se intre in meritulu lucrului, si mai allessu face serviciu placutu jurnalisticu; asia si acuma, inca inainte de ce ar fi graitu cene-va la proiectulu de sub cestiune, cu ocaziunea desbaterii d'in 1. jului, că cellu d'antianu vorbitoriu ellu insusi a slevatu cestiunea de nationalitate din cestiunea alegatoriloru transilvaneni.

Eu tienu procederea acet'a de forte gressita si cu nimica motivata, ma am convictiunea, că ellu n'o face acet'a din convingere, ci numai pentru voli'a unoru domni egoisti din Transilvania, cari numai asia se potu sustienē, deca facu din acestu proiectu de lege cestiune de nationalitate, că in Transilvania se nu prenda nece odata radecini egalea indreptatire.

Dar mai este, on. casa, in vorbirea dlui ministru una alta expressiune marturisescu chiaru vetematoria, pentru care a si reclamatu unu condeputatu, inse dlu ministru nece n'a reflectatu la acet'a. Dlu ministru adeca in vorbirea sa numesce pre nationalitati popore de buza a seau falca straina si afu de lipsa in contra loru a luă proportiune de pre fotoliulu ministeriale si a apperā in calitate de ministru interesele unei nationalitati fora se observe, că ellu representa natiunea politica a Ungariei, care o compunu tote nationalitatiile din patria.

Mai antianu de tote negu, că nationalitatiile ar' fi straine, dupa cum s'a exprimat dlu ministru. Intellesulu expressiunii acetsteia inca depende dela acet'a, că cum lia omulu cuventulu „de falca seau buza straina.“ Eu nationalitatiile nu le deosebescu dupa buza ci dupa limba, dreptu acet'a aici nu essistu popore de buza straina, ci essistu nationalitati a de verate compunetorie de patria si assecurate prin lege. Aceste nationalitati au fostu aici atunci, candu s'a fondatu acesta patria. Inca Stiu Stefanu a dissu: „regnum unius linguae fragile et imbecille est.“ Apoi se-mi permitta dlu ministru de interne, că si Stiu-Stefanu a fostu ce-va, cellu pucinu a fostu bataru astfelu de barbatu de statu, precum e actualulu ministru de interne allu Ungariei.

Eu dara protestediu contra acestorui tractari. Acet'a on. casa, e si in prejudiciulu patriotismului si tocma pentru acet'a protestediu in contra acellei-a, — că veri carele se fia in stare de a atribui nationalitatiile sille patriotismu mai adeveratu si mai mare decâtu carele lu-atribuu eu nationalitatiile romane, si negu, că dlu

ministru seau altulu in acet'a patria si-ar' poté duce mai departe arborele familiaru, decâtu pana unde si-lu pote duce si cellu din urma opincariu romanu. Cu astfelu de motivatiuni va provoacă numai scene, de cari s'au intemplatu deunadi, dreptu acet'a rogu pre dlu ministru că se se retiena de la provocari de aste.

Inca o vorba. Sum convinsu, că nu se afu in acet'a casa, dar nicairi pre lume omu cu ratiune, carele se tienu legea electorale din Transilvania de justa si ecuitabile pentru majoritatea locuitoriloru tierrei. Si apoi deca nu e justa si ecuitabile, ce de almentrea se vede si de acolo, că de 1/4 de seculu nu a potutu dobendi complacerea majoritatii, atunci se nu ne lassamu a fi sedusi de profeti falsi si informatori egoisti, ci se avemu barbatia a fi derepti si ecuitabili.

Pana aci greutatea acelloru legi cadea pre fost'a dieta a Transilvaniei, de aci incolo luamu noi respundietatea de pre umerii Transilvaniei, si Ungaria va fi responsabile inaintea lui Domnedieu si a lomei pentru nedreptatea ce va urmā in o parte a tierrei.

Rogu pre on. casa, că se acceptedi emendamentulu meu carele suna: „Se se sterga din sirulu 1. si 2. allu alliniatului primu cuventele: „in aceste parti alle tierrei, asupra carora se estende vigorea articolului de lege V. d'in an. 1848,“ er' in sirulu 7 allu alliniatului 4 inainte de cuventulu „optu“ se se puca cuventele urmatoriile: „precum si in acelle parti alle tierrei, asupra caroru se estende vigorea articolului de lege II. din Transilvania.“

Discursulu

deputatului nationale *Demetriu Bonciu* rostitō in Adunarea deputatoriloru Ungariei, in sedintia de la 12. Jului a. c.

Onorata Camera! Trebuie se marturisescu, că pre mine m'a surprinsu acea neasceptata intemulare, că deja la § 4 s'a desbatutu pre jumetate si § 5. Din parte-mi asi fi doritu, ca acet'a se nu se intemple, că-ci atunci m'asiu gasi in placut'a positione de a vorbi mai pucinu, si n'asiu ave se reflectediu asupra unui lucrulu, a carui venire pre tapetu aru fi trebuitu se urmedie dupa, era nu nainte de vorbirea mea presenta.

Mai nainte de a intrā in cestiune, me vedu silitu de a ma ocupā — primo loco — de dīsele on. lui collegu Georgiu Popu. Nu potu inse lassā neachitata multiamit'a ce detorescu dlui deputatu Colomanu Tisza pentru bunetatea ce si-a impusu-o de a me apperā contr'a assertiuni d-lui deputatu Popu, că adeca: dreptulu, in numele poporeloru, nu trebuie cerutu, ci trebuie pretinsu. On. collegu Colo. Tisza a desvoltatu in deajunsu differintia ce esseste intre cerere si pretensiune, in facia unui corpu legiutoru.

A mai vorbitu inse d. deputatu Popu afara de acet'a si alta ce-va, la care sunt silitu a-i respunde eu. Anume a dissu, că eu me alipescu pre multu de-acellu bagatellu sau nimica, ce se numesce: sistemulu electorale basatu pre fumuri; si pare a-si luā aerulu de a-mi imputā, că eu me multiamescu cu acellu bagatellu. Aru fi fostu de doritu, că on. d. deputatu, mai nainte de a se pune pre petioru de combatero, se-si fi datu ostenele cellu pucinu de a ceti opiniunea separata relativa la acellu bagatellu, pre care eu am asternutu-o in scrissu pre biuroulu on. Camere, si din care s'aru fi potutu convinge, că eu nu m'am alipitu pre tare de sistemulu fumuriloru, si că daca totu-si l'amu sustienutu, acet'a amu facutu-o fortiatu prin decisiunea sectiunei carei-a appartienu.

Principiulu meu de plecure nu este acellu-a, pre care si-l'a desiptu on. d. deputatu, că adeca: dreptulu, in numele poporului, nu trebuie cerutu, ci trebuie pretinsu. Eu, ca deputatu, tode-aun'a numai intru apperarea acellui interessu voiu redicā cuventulu, si numai aceea voiu cere, seū daca d-lui deputatu i-place mai bine — voiu pretinde, ce voiu gasi de cuventintia pentru binele, folosulu, seū avantajulu poporului ce locuesce in acet'a patria, era in

generalu ce voiu gasi de necessaru pre prosperitatea vietiei statului. (Aprobatu despre aceea inse, potu se assecu pre on. d. deputatu, că de si vre odata siu conduce de altu punctu de vedere, tru stabilirea acellui-a nu voiu recurge deputatu, nici voiu admite, că d-sa determine directiunea, de care trebuie se tienu.

M'asiu abate pre tare de la objectu Camera, daca asiu veni se combatu ac tote câte s'au dīssu asupr'a acestui §. rezervu inse observatiunile cuventintre cea dantianu ocaziune ce mi-se va sintā. Acum'a voiu trece la objectu.

On. Camera! In totu decursulu de terei acestei legi electorale, cu privire la a trebuitu se me convingu, atātu in partu cātu si in sectiunile, in care am avutu ocaziune a fi de facia, că natur'a censului electorale din Transilvania, si prin concessiunea de birea d'intre relatiunile contributionali 48 si-acelle de adi, in forte mica pretiune a preocupatu pre membrii On. Camera; prin urmare forte pucini d'intre cunoscu relatiunile privitorie la censulu electorale din Transilvania. Si eu nici că miru de-acet'a, fiindu că pre pucini d'noi amu avutu ocaziunea de a ne familiariza cu acelle relatiuni censuale. Dar me miru de-acet'a, că dlu ministru de interne potutu se iee acestu lucru cu atātu usurtia? Me miru, cum D'sa n'a gasitu de viintia se introduce pre membrii On. Camera in camer'a obscura a acelloru relatiuniloru prin reproducerea toturoru acteloru referitorie la acesta cestiune? Si indoitu miru de acet'a, On. Camera, de atuncu acellu momentu, candu on. meu collegu Petru Nemesiu si-a presintatu in Camera causa proiectulu seu de resolutiune? On. Adunare, presupponendu chiaru, că relatiuni censuali de cari e vorb'a, si potutu se incungiure vederea d-lui ministru proiectulu de resolutiune inse allu d-lui ministru i-a desceptatu pre data atentiunea cum se face dara totusi că d. ministru neglescu detori'a?

Ce conclusiuni se potu trage din acet'a? Eu, D-loru, dupa ce din parte mea comunicatu cunoscutiile melle prin cerere separata, n'am voitu se arrogu loru date o neindoielnica infallibilitate; asta-di d-loru, in urm'a acelloru petitoriu trebuie se constatū, că tote acelle date autentice, s'ide demne. Asiē este; că dlu ministru aru fi fostu in possessiunea de date contrarie, prin cari se fi potutu bati cătu-si de pucinu macaru autentice datelorū in cestiune, n'ar fi lassatu scape ocaziunea d'in mana, pentru a se pe facia si a-si asigurā prin elle multu — victori'a. (Aprobāri in stanga)

Declaru, on. Camera, că nici eu in n'amu cunoscutu relatiunile Transilvanene deora-ce inse eu asiu dori, se vedu rele d'in partile Transilvanene unite cu m'a patria, si de ora-ce eu in legea de uniunea Transilvaniei nu vedu, decâtu tera morta, pre cătu timpu poporele Transilvaniei, tote in generalu, nu voru fi cu mam'a patria nu numai phisice, ci spiritualmente: eu, dīcu, condussu de instinctu, de-acet'a consciintia, de dorintia, eu da, mi-amu datu ostenele studiediu acelle relatiuni. Numai potemu fi judecatori drepti, incātu, in positione se occupāmu, dacă nu vomu se ne abatemu de la principiile gēi din 48, in proportiune cu relatiunile atunci, cellu pucinu se nu creamu unu mai impovoratoriu, decâtu acellu-a de legea din 1848.

Ce'a ce inse m'a indemnatu mai spre studiarea acestei cestiuni, este momentu ivitu in commissiunea centrala a datu ore-si-cumu nascere parerii mele parate, sia carui resolutiune propune turarea sistemului electorale basatu pe muri, din legea Transilvanena.

On. Camera! Trebuie se facu observatiuni asupr'a a doue incidente caracteristice. Incidentulu primu, D-loru, că eu, de si amu urmaritu cu attentione baterile si otaririle d'in sectiuni, ba p a nu-mi scapā nimicu d'in vederea adresatu si intrebari directe mai mi

de ai mei, — n'amu pututu inse
 sosu unde-va nici se audu de la cine-
 că vre un'a d'in sectiuni se fi esclusu
 dispozițiune d'in legea de la 1848. —
 contra, insu-si d. ministru de interne,
 proiectulu său originalu de assemenea a
 tu neatina dispozițiune legi in ce-
 ne. Cu tote aceste ce vedemu petre-
 du-se in comisiunea centrala? Ecce ce;
 membru allu numitei comisiuni de
 i plesnesce prin minte adducerea pre-
 a a escluderei numitei dispozițiuni din
 si acesta n'a facutu-o la §. 5. unde-si
 loculu, oi in modu incidentalu intr'unu
 cu totulu strainu de cestiune. Ce face
 oi comisiunea centrala? se lasa a fi
 dusa de convictiunea privata a unui de-
 tutu, si admite stergerea dispozițiunei din
 contr'a otaririi celloru noue sectiuni
 M'am ganditu multu, D-lor, cum se
 caa acat'a cu sistemulu sectiuniloru,
 se basedia pre regulamentul Came-
 rin poterea caruia ne creamu legile? Ve-
 turisescu inse, că n'am potutu se mi-o
 vediu. Cum s'a petrecutu dara acat'a
 si in comisiunea centrala, eu din parte-
 o atribuiu acelei lipse de seriozitate si
 negutare, cu care ne distingemu vis-a vis
 legea electorala transilvanean. Său pōte
 tora li-place, că n Transilvani'a dre-
 electorulu si astadi inca se practica de
 „nemesi“ si că acolo domnesce repre-
 anti'a unei caste, er' nu reprezentanti'a
 orulu.

A dou'a observatiune ce voi se facu,
 Camera, este, că d. ministru de interne
 rimitu de-asemenea acea propunere, si
 tribuitu si d-sa la inlaturarea dispozi-
 nei in cestiune — din lege. Apoi se me-
 d. ministru, daca i-voiu spun, că d-sa
 o positiune forte curiosa facia cu
 a lege. D-sa este acell'a, care accen-
 dia, că nu vre nici unu pasu macar se
 abata de la principiile temelice ale le-
 din 48; d-sa este acell'a, care dice, că nu
 s'aduca lege noua, ci vre numai se
 bilisca pentru legile din 48 o circumfe-
 nta mai clara, mai pronunziata, din care
 sustiene, că va respinge ori ce emenda-
 tu privitoriu la micșorarea său esten-
 cea dreptului electoralu, ca pre unu ce
 toriu pentru legile din 48. Facia cu
 a franca declarare, d-sa totusi se gra-
 ce a priimi pre data ori ce propunere
 tru restrictiunea dreptului electoralu,
 mandu-se cu argumente sofistice a
 consideratiuni politice si interese de

Asiē s'a intemplat la censulu caseloru,
 proiectulu originalu avea altu sensu:
 ulu caseloru erā qualificatu dupa classe
 si numai sectiunile au gasitu de cu-
 tia se introduca la locuintie trei camere
 despartiri, d. ministru s'a grabitu a
 ai pre data acat'a modificare; ba fi
 a se admita si censulu de 8 fl. 40 cr.
 ur-că — dupa dis'a d-sale — acat'a
 micșorā, aru restringe dreptulu electo-
 — dar ore tote aceste nu jiguescu
 principiile legi d'in 48? (Aprobare in
 a.) Aceste tote s'au petrecutu asiē,
 aru că manele d-lui ministru de interne
 erau pre tare legate, nici atunci, candu
 fi plecatu d'in propriulu seu punctu de
 are, adaca din conservarea principiiloru
 d'in 48. Si in deosebi a avutu man'a
 u mai libera in caus'a legi electorale
 silvanene, deorace, precum scimu cu
 in art. 1. allu legi electorale d'in
 silvani'a se prevede claru, că aceea
 s'a adusu numai pentru unu singuru
 adaca pentru diet'a de la 48. — Dar
 ministru a trebuitu se scia mai departe,
 legea de la 1868. la articulu ce tra-
 despre uniune, s'a introdusu dispo-
 zitiune, că art. II. d'in legea Clusiana se
 ma valabilu pana la o noua dispozițiune
 legislatiunei; prin urmare legea d'in 68 a
 ratu legislatiunei ulterioare dreptulu to-
 de decisiune definitiva asupra legi
 erale din Transilvani'a. Deja aceasta
 dispozițiune singura inca a potutu se acorde
 ministru libertatea, de a nu se tienē
 ast'a rigore de principiile legi tran-
 silvane d'in 48, precum se tiene de acelle
 legi din Ungari'a

Voia merge inse mai departe si voi
 a neconsecintia; anume, că diet'a gene-

rala d'in 1869. in sedinti'a de la 1. Dec.
 la art. XI. III. d'in legea acelui anu, a
 adoptatu urmatorulu proiectu de resolutiune:

„Sē se decida a invitā pre on. mini-
 steriu că la cea mai apropiata sesiune a
 camerei se presinte unu proiectu de lege,
 conformu cu spiritulu timpului si de-o po-
 triva obligatoriu pentru intrēga tierr'a, prin
 care se se paralise die defectele legi electo-
 rale ce se affa in vigore.“

Apoi permita-mi-se a spune, On. Adu-
 nare, că acat'a este decisiunea Camerei. —
 Cellu ce pune la 'ndoie la cuvintele melle,
 poftimu, deschida procesele verbale ale Ca-
 merei d'in 1868, si de-acolo si-va potē for-
 mulā convictiunea. Daca dar' Camer'a d'in
 1868. a decisu, că in sesiunea cea mai
 apropiata se se aduca o lege electorala,
 nu pentru Ungari'a, oi numai pentru Tran-
 silvani'a, si daca aceea nu s'a adusu in
 sedinti'a cea mai apropiata, — asta-di,
 candu deliberamu asupra legi electorale, a
 ne tienē cu rigore de relatiunile ce au pro-
 dusu legea d'in 48, este, Dloru, a ignorā de-
 cisiunea Camerei.

(Va urmā).

Petitiunea Greciloru. *)

— Fine. —

Nu este de compatinti'a nostra a cer-
 cetā: incātu au fostu drepte d'in punctu de
 vedere politicu dispozițiunile guvernloru de
 atunci, prin cari facia de noi contr'a dre-
 ptului chiaru si a contractelor scrisse se
 dederā corolegiuniloru nostri macedo-
 vlachi, atari favoruri prin cari ei au fostu
 ajutati a occupā terrenulu spre ajungerea de
 atari scopuri, ce se vedescu asta-di
 prin faimosele testamente alle
 unoru barbati redicati prin gu-
 vernulu ung. pre bas'a constitu-
 tiunii ung. inse-si, seau prin cari s'au
 deschissu terrenu de activitate in capitala
 unoru omeni de tagm'a lui Babesiu, si se-
 ctariloru seau spriginitoriloru acestoru-a:
 seu cari facu posibilu, că atari agitatiuni
 se se effectuesca prin ajutoriulu averei com-
 munitatiloru dotate si sustienute de greci,
 si asiē se conduca la confiscarea acellei-a,
 — precum acat'a s'au intentatu prin pla-
 nulu in contr'a bisericeii eschisivu grece d'in
 Brassieu. — Repetimu, judecat'a asupra
 acestoru-a nu ni compete; dar se tiene de
 competinti'a nostra a judecā, că concessiunile
 date de autoritātile politice, pre socotel'a
 nostra au fostu cu vatemarea drepturiloru
 nostre castigate prin contracte, si ca atari,
 ni este permisu a le reclamā de la acelle-si
 locuri de unde ni s'au confiscatu drepturile
 in urmarea relleloru informatiuni.

Autoritātile politice de pre tempulu in-
 fiintiariei bisericeii nostre au avutu dreptulu
 d'a controlā, că adunarea ce erā se se infiinteze
 in Pest'a sub numele „eclesie-greca,“ con-
 siste ore din atari elemente, cari potu dis-
 pune liberu asupra faptelor si obligatiu-
 niloru loru? ba are dreptulu d'a controlā că
 invoiel'a si contractulu, ce voiescu se-lu
 faca, respunde scopului prefiptu? nu trece
 preste marginile, preste cari infiintarea com-
 munitatei bas. ar fi cu daun'a ori a statului
 ori a pretinsiuniloru nationale a contractanti-
 loru si a desvoltarei sale independinte? —
 Indata, ce potestatea publica aprobā alianti'a
 cu tote conditiunile, — in cari se cuprinde
 si conditiunea de „eclesie-greca“ si eschi-
 sivitāte a limbii grece pentru tote
 tempurile, — si d'in parte-ne se facu unirea
 cu Macedo-Vlachii pre bazea aprobarei aminte-
 tite si infiintaramu eclesie'a pre bas'a acelloru
 conditiuni, devenira numai decātu proprietate
 privata, drepturi castigate si detorintie pri-
 mite, conditiunile cari mai nainte faceau
 numai obiectulu invoielei imprumutate si allu
 aprobării, cari apoi neci altii a fara de
 parti, neci chiaru autoritātile ce stau a su-
 pr'a partiloru n'au mai potutu avē dre-
 ptulu de a le schimbā unilateralmente. Că-oi
 daca la inchiarea contractului ni s'ar fi re-
 fusatu acelle conditiuni, atunci nu ne uniamu
 cu macedo-vlachii, ci seau remaneam cu
 Illirii, seau infiintāmu noi de noi comunitate
 bes.; daca inse ne uniamu pre anumita basa

*) Vedi nr. 49. si 50.

acceptata si aprobata, n'a mai potutu fi
 permisu a se alterā acesta basa.

Potestatea publica au avutu inse si are
 totdeun'a dreptulu d'a dice: alianti'a vo-
 stra nu respunde scopului stipulatu cu occa-
 siunea infiintiariei, ba chiaru incompatibili-
 tatea elementiloru constitutive alle communi-
 tati bes., certele continue si urrele loru nu
 numai că impede ca scopurile bisericeii si alle
 religiunii, oi si d'in punctu de vedere allu
 moralitātii devinu periculoase pentru binele pu-
 blicu, d'in aceasta cauza dar me invoiescu ca
 se se desfaca alianti'a voastră, ba — de nu
 v'ati potē impacā si nu poteti inlaturā pe-
 riclitarea scopului prefiptu, — d'in punctulu
 de vedere allu moralitātii publice, o desfaca
 eu d'in plenitudinea potestātii melle. Acat'a
 da, potea se o faca, inse stipulatiunile par-
 ticulare alle contractului a le alterā numai
 in favorea unei parti cu vatemarea celleilalte,
 — acat'a nu au fostu procedere indreptatita
 si fiindca acat'a este partea juridica a ces-
 tiunii, — si fiindca de o parte nu ne po-
 temu invol la subtragerea drepturiloru no-
 stre, de alta parte nemica nu poftimu ce ar
 contradice au drepturiloru nostre contra-
 ctuali, au interesseloru statului: deci ve ro-
 gamu francu si cu sinceritate Escellentia!
 că se reparati ceea ce predecessori Esc. v.
 au facutu pre bazea relleloru informatiuni.
 Că-oi noi „nu ceremu natiunalitate,“ noi
 suntemu maghiari de religiunea greco-orient.,
 cari celebrāmu cultulu divinulu in limb'a
 greca, precum rom. cat. in limb'a latina,
 protestantii de ambe confesiunile in limb'a
 loru resp., judanii in limb'a ebraica; pen-
 tru aceea nu potemu privi cu indiferentia
 neci facia de liniscea sufletului nostru, neci
 facia de interesele statului, că aici in capi-
 tala se simu eschisi din acea fortaretia zi-
 dita de parinti nostri, carea fu unic'a sca-
 pare in contr'a lovitoreloru sortii si la tote
 nenorocirile esterne, si care trebe se ne fia
 si in venitoriu; — nu potemu privi cu in-
 differentia, că acei strabuni, — cari voira
 a cladī nepotiloru loru nu arena de lupta
 pentru natiunalitate, ci unu asilu sufletu-
 loru loru in con'r'a lovitoreloru sortii, se
 nu-si ajunga scopulu, ba se vedea pre ne-
 potii loru esilati d'in sanctuariu!

Dorere! asta-di amaritiunea si urr'a
 crescura intru atāt'a, cătu certele destruc-
 tive numai intr'unu modu se potu sistā, nu-
 mai unu modu, numai una calle conduce
 acolo, ca eclesie'a nostra se respunda sco-
 pulu sublime, callea si modulu acellu-a
 e, daca odata se va enuncie despartirea.

Credemu, că experimentārele de unu
 seclu au fostu de ajunsu, spre a dovedi că
 preste convictiunea ambeloru parti nu mai
 este binecventare; si numai atunci potemu
 sperā salute in institutiunea relegiunei, dacă
 se voru delaturā possibilitātile de scandale
 pentru ambele parti. — Că-oi astifeu de
 despartiri au urmatu s'in fapta de multe
 ori, si nu numai in sinulu bisericeii gr. or.,
 ci si in allu altoru-a. — Asiē in seclulu
 trecutu Grecii si Macedo-Vlachii essira d'in
 sinulu bisericeii Illyrice, asiē se despartira
 in patri'a nostra Serbii de communele
 Vliche, asiē Vlachii de celle serbe, — asiē
 s'a intemplatu in Pest'a, că Israelitii,
 cari constituiau un'a comunitate bas., in-
 fiintiandu eclesie separate s'au despartitu,
 asiē s'au despartitu totu in Pest'a maghiarii
 si nemtii lutherani de cătra slovaci, si au
 impartitu in proportiune averea bes. mai-
 nainte communa, — asiē s'au intemplatu cu
 tote rasele de religiunea gr.-orientala; vla-
 chii s'au despartitu si nu au tienutu de im-
 possibilu său illegala impartirea averei
 communa.

Prin §. 9. art. d. l. 9. d'in 1868 se
 recunoscu, că in tierroa acat'a afara de
 serbi si vlachi sunt si alte rase, cari consti-
 tuescu ierarchia gr. or. si cari se sustienu in
 drepturile loru de pana acumu.. Prin ur-
 mare s'a enunciatu că afara de serbi si vla-
 chi ori ce rase de sub ierarchia gr. or. pote
 constitui precum si pana acumu, communi-
 tate bas. independente.

Nu este dara cauza, nu pretestu, ce aru
 impede despartirea greciloru de Macedo-
 Vlachi.

Pre bazea acestoru-a rogamu pre Esc.
 V., ca prin esmitterea unui commissariu mini-
 sterialu, se binevoiti a ordinā despartirea

zidiriloru, fundatiuniloru si averei baser. a
 eclesieii gr. or. de pre malulu stangu allu
 Dunarei din Buda-pesta — in proportiune
 si intiellesulu fundatiuniloru, conformu au-
 tografului gratiosu din 1 Nov. 1820 alat sub
 nr. 22. si pana la terminarea lucruriloru
 preliminare a enuncie despartirea si impar-
 tirea eclesieii intre greci si macedo-vlachi, si
 asiē a restitui pacea pentru totu deun'a.

Adnessandu plenipotentiele de sub 25 /.
 a membriloru greci ai communit. bisericesci
 remanemu, etc. etc. plenipotentiatii toturoru
 membriloru greci din eclesie'a numita „greco
 romana:“ Georgiu Sacellary, Nicolau
 Agorasztó, Constantinu Muráty, Ale-
 sandru Harris, Nic. Takácsy, Géza
 Agorasztó, Athanasiu Iovitia.

De langa Timisiu, 5/7 1874.

Stimate Dle Red. Cetindu corresp. d'in
 Budapesta apparuta in Nr. 45. allu pre-
 tiutulu Dv. diurn. „Feder.“, in care D.
 Grachu jun. descriendu decursulu unei escur-
 siuni a teologiloru rom. d'in seminarulu
 rom. cat. d'in Pest'a, arreta totu-odata onor.
 publicu in modu eclatantu semnele si sem-
 tiemintele pure de vietia nationale rom.
 manifestate d'in partea acelloru d. teologi,
 — cuprinsulu acellei-a mi-a facutu placere
 si multumire, vedindu că intre acei-a cari
 sunt chiamati ore candu a fi nu numai pastorii
 sufletesci, ci — de si pote intr'unu cercu mai
 micu — conducatori si illuminatori turmei
 loru concrediute, domnesce intiellegere, con-
 cordia si iubirea fratiesca la noi forte
 sentita si necessaria. Dar pre langa tote aceste
 bucuri'a si indestullarea mea numai atunci
 erā deplina, candu D. Grachu jun. ni-ar
 fi annunciatu intre altele cu acesta occasiu-
 ne si ace'a, că diu'a de 6/18 Juniu a fostu
 o serbare duplice, anume: serbarea dilei
 memorabile de 3/15 Maiu, pentru clericii
 rom. si serbarea fundarei ori mai bine a
 reinviarei „societati de buna memoria la
 St'a Barbar'a“ candu ne ar fi incunosintiatu
 că tenerii rom. au in mediloculu loru pre-
 v.-rectorulu loru romanu era nu unguru.
 Dorere inse chiaru despre acestea ce do-
 riamu a ceti de multu nu s'a potutu face
 neci una amintire, si acat'a e caus'a, moti-
 vulu, d'in care prin aceste cate-va s're veniu
 — cu permisunea Dv. Dle Red. si a onor.
 publicu cetitoriu, a face modest'a mea ob-
 servare si parere la caus'a societatei si su-
 perioratulu de mai multe ori desbatute in
 acestu pretiuitu diurnalu.

Scimu că prin resolutiunea ministeriale,
 d'in simpla iubirea facia de romani — si
 precumu se dice d'in caus'a economiei, teo-
 logii romani din Barbareulu d'in Vienn'a
 fure revocati si strapusi in seminarulu rom.
 cat. d'in Pesta, dorere inse că deoparte de
 societate loru avuta, in care se-si mani-
 feste simtiemintele si spiritulu loru de vie-
 tia, in care se se salute că frati de unu
 sange si se-si stempere dorerele casionate
 prin amicii cei faciarnici cari i-incungiura,
 — era de alta parte de reprezentantele si
 scutulu — de superiorulu loru propriu fure
 lipsiti. — Ce se tiene de societate e dreptu
 că prevediendu-se inca in an. tr. disol-
 verea seminarulu Stei Barbare membrii
 voindu incātu-va a assecurā viet'a ulterioara
 a societatei d'in cestiune, — la inchiarea
 ultimei sedintie au addussu acellu decisu
 solemn, că, de si seminarulu pentru romani
 incēta de a mai esiste, dar' societatea nu
 se va dissolve, oi la eventuale intrare in
 noulu seminaru pestanu va continuā acti-
 vitatesa. — Pentru a duce in deplinire
 acestu decisu s'a alessu unu comitetu de 4
 membrii, a caruia detorintia se fia, de a
 midiloci, de la Archiereii nostri — esistin-
 ti'a societatei si in noulu seminaru. — Do-
 rere! inse că aici a fostu decisu, dar' pre-
 cumu vedemu neci pana adi essecutatu. Nu
 voiescu eu aici prin acesta espressionu a in-
 vinovat si a face grava imputatiune presie-
 dintelui si acellu comitetu pentru nepasarea
 ori neertat'a neglijentia in implinirea sarcinei
 primite asupra-si, dar' nu potu nu-i imputā
 acea, că modulu care si-a alessu pentru a duce
 in deplinire misiunea ce i s'a concreditu
 cellu pucinu dupa a mea parere a fostu
 gresatu si umiltoriu, si acellu comitetu
 impreuna cu presiedintele său, potu dice, că
 n'a desvoltatu energi'a care o cereā insemne-

tatea cauzei. Căci de si acellu comitetu-ce e dreptu-de locu la inceputu a notificatu si cerutu de la superioratulu seminariale concederea pentru a se reinfintia societatea numita si in seminariulu nou-inse acei superiori de dragulu romanilor intitulati de revolutionari viennesi, pre cari trebue, precumu diceau ei, demoliti, a respinsu cererea lor, indrumandu-i la gratia primatului, ca patronu si supraveghiatoru a seminariului. Si ce a facutu membrii acellui comitetu in urmarea acestei indrumari? — Ei cu intentiune buna s'a apucatu si inceputu a traduce de locu statutele in limb'a latina pentru a le supune aprobarei Primatului. — Si chiaru acestu modu mi se vede a fi gresitu si umilitoriu, pentrucă, concedu că a trebuitu se cerea concessiune antaniu de la superioratulu seminariale, inse pentruce s'au aplicatu a tramete statutele pentru aprobare la primat? Ore n'au avutu densii Archierei loru proprii la cari — deca n'au facutu mai de tempuriu passii receruti — se le fi tramissu acelle statute pentru una noua aprobare ori revedere cu rogarea de a li si dă, deca nu concessiune absoluta cellu pucinu conditionata, si in casu, candu ar' fi primitu de la aestia ori aprobare, ori reprobare se fi inceputu una alta calle si se le fi suppusu primatului pentru a revede ori a-si da benepacitulu seu că patronu? — Pentru ce s'au subtrassu ei de la supraveghierea si jurisdictiunea imediata a archiereilor loru si s'au suppusu de buna voia jurisdictiunei primatului? cum n'a luat u acellu comitetu essemplu de la aestia, cari au compusu mai antaniu statutele respective, la cari se pote ceti intarirea d'in partea unoru Archierei romani, d'ar d'in partea patronului fostului seminaru a stei Barbara, a Episcopului Lembergului cellu pucinu numi aducu aminte se fie asemenea intarite? seu dora in seminariulu acestu nou Archierei rom. n'au acellu dreptu si influintia că in cellu dissolvatu? Apoi deca chiaru a si facutu aceta (aminta?), cumu s'a intemplatu că acellu comitetu, n'a cerutu intermediare ori spriginire d'in partea Archiereilor rom. candu a observatu, că la rogarea loru neci dupa atâte sollicitari, precumu se aude că s'au facutu — n'a primitu neci unu respunsu, voindu firesce prin acesta a amenă caus'a ad calendae graecas, seu deca n'a voitu se cerea neci intermediarea acelloru-a, cellu pucinu se fi cerutu svatulu ori modulu de ulteriora afacere, seu in casu ultimiu se fi pretinsu cu bun'a dreptulu ce li-se compete; pentrucă acellu comitetu potea se soia că amenendu-se caus'a, inimicii acelleia de oparte si-castiga terrenu, era de alta si aceta trebuia se tiens inaintea ochiloru, că adi mane insui acellu comitetu, seu unii din acellu-a, prin departarea loru d'in seminaru si-gata missiunea, fora că se fi satisfacutu in un'a ori alta parte acellei-a. — Dupa tote aceste trebue se mai anotu că mi vine siodu că, cumu Dlu presiedinte acellui comitetu neci pana acumu n'a datu neci o arretare publica, despre modulu purcederei pana acumu urmate, despre succesulu acellei purcederi, că in ce stadiu se afla adi sortea societatei si a bibliotecei — care se dice a fi sositu intre paretii seminariului fora se fia iertatu celloru competentia se servă de ea? ceea ce pentru liniscirea celloru ce se interessă de sortea acellei soci tati de multu trebuiă se face.

Fiindu convinsu că acellu comitetu, in frunte cu presiedintele seu nu si-a uitatu de detorintele luate asupra-si si că e deplinu consciu missiunei sale veniu — că unu fostu membru si amicu allu acellei societati — a provocă si de e lipsa a si rogă pre acellu comitetu, ca inainte de ce si-ar' depune asiă dicundu mandatulu, se dee deslucirea necessaria, nu numai despre celle aici insirate, ci despre tote ce se referescu la starea fostei ori infintiatei societati.

Ce se atinge de caus'a superioratului rom. in seminariulu din Pest'a, inca inainte de ce s'ar' fi dissolvatu seminarulu d'in Vienn'a se ventillă, că in noulu seminaru pestanu romanii inca voru avé unu superioru romanu, care totuodata se fia si parochulu infintiatei parochie gr. cat.

unita de acolo, dar' vorbele si promisiunile au trecut si superioratulu romanescu castigatu cu lupt'a aloru casti-va ani prin energi'a unui barbatu demnu de recunoscintia, fostu v.-rectoru la Barbareu si de presinte profesorulu la universitatea d'in Clusiu, Dr. Gregoriu Silasf — pote acumu stă pre papiru, ori dupace guvernulu cu adictii sei impreuna vedu implinita dorintia loru, simpliciter refusa Archiereilor nostri dreptulu de a avé unu superioru rom. in noulu seminaru, indestullindu-i cu simpl'a declarare că d'in punctulu de vedere alu economiei si uniformitatii nu se pote concede. Ecce economi'a totu numai pre daun'a Romanului, si spre implere pungei Ungurului; cumu i.u aplica guvernulu si aici principiuulu de ellu atatu de sinistru iubitu allu egalitatii? Guvernulu nu vre se applice acestu principiu decatu numai in favorea sa, dara nu si a romanului, căci ellu nu s'a indestullitu a scurtă fundatiunea pentru 14. teol. la 8, si a sterge seminarulu ci voiesce si singurulu beneficiu ce avuramu la acellu-a a ni-lu denegă. Si ore ce a facutu si facu archiereii nostri facia de acesta voia a guvernului? Se dice că s'ar' fi facutu passi la guvernulu pentru infintierea unei parochie si cu ea a superioratului, cu ce rezultatu, tace cronic'a. Asiă se vede că s'au indestullitu cu promisiunea fora ca se pretinda cu bun'a, pre bas'a dreptatei si egalitatii ca in centrulu capitalei, unde e florea intelligintiei romane, se nu fia siliti a se face tributari altoru-a, asemenea altoru confessionsi se siba o parochia romana unita, si cu ea unu parochu — deca chiaru le vine bine la socotela — de-odata si superioru gla teologii rom. d'in seminariulu de acolo. Căci e intru adeveru rusine si vessatiune pre romanii gr. cat. că in implinirea functiuniloru preutiesci se fia siliti a se folosi de nesce preuti cari si limb'a romana numai o batjocurescu, — precumu mai aprope la occasiunea imortentarei profesorelui S. T., e mare rusine si batjocura pre teologii romani, ca nu numai că nu au unu superioru rom. care se-i invetie ritulu si ceremoniele bisericei nostre, ci neci atat'a nu li este concessu că ei singuri se se essercite in cantari si ritu Ar' fi tempulu, că Archiereii nostri imreuna cu intelligintia rom. se se intrepuna la ministeriu atatu pentru infintierea unei parochie gr. cat., cătu si pentru restituirea dreptului romaniloru de a avé unu superioru rom. in seminariulu d'in Pest'a. Y.

VARIETATI.

(Advocatu nou) Dl. Alexandru Filippu subjude in Abrudu fach in 11/23 iuniu, a. c. censura de advocatu la tabl'a reg. d'in Tergu-Muresiului, — si dupa cum se dice activitatea sa ca advocatu o va essere totu in Abrudu, unde ca functionariu prin impartialitate, labore si affabilitate sciusse a-si castigă stim'a concetateniloru.

Avisu! „Procedura cãrtii funduarie, de Grigoriu Tamasiu Miculescu se pote procură de a dreptulu de la autorulu d'in Siomcuta-Mare, pre langa assignatiune postale.

Satu nou, 9. jul. 1874.

(Miscellane. — Scol'a si holidole.) In 22 Juniu s'a inceputu tienerea examenelor de vera la scolele poporali confessionali gr. cat. din tractulu Buzei. Resultatulu acestoru examene este, in urm'a frecventarei cu totulu neglesse cu deosebire de la Pasce incoce forte intristatoriu. Sunt multi investiatori in tractu, cari de la Pasce incoce n'au vedintu dora neci unu pruncu in scola. Caus'a la aceta negligentia mare, facia cu scol'a poporale, este domnulu inspectore confessionale, carele concentră tota poterea in sine si preutiloru, cari tindu a delatură acestu reu si a introduce o frecventare regulata dupa possibilitate, nu e aplicatu a le intende mana de ajutoriu. Astufelu scolele nostre poporali sunt numai pre chartia, era in realitate forte pucinu seu nemicu. Dl. inspectore se interessă mai multu de affacerile sale economice, decatu de celle scolastece, de si este intr'o stare

materiale destullu de buna, este omu septagenariu si fora prunci.

Prospectele recoltei d'in tienutulu nostru. Semenaturele de tomna sunt midilocie si slabe, d'in caus'a tempului nefavoritoriu de prima-vera; celle de prima-vera sunt pan'acum frumose si promititorie de unu culesu mannosu. Assemenea sunt si viziele. Ploi capetamu pucine. Ogorulu s'a intardiatu tare. Fenu este destullu si bunu. Seceratulu graneloru nu se va incepe pana cãtra finea lunei Juliu. N... P...

(Ospe iubitu.) Eminentulu barbatu de statu allu Romanlei si veteranulu literatu rom. D. Michailu Cogalniceanu in calletoria sa la scaldela de Ems, stete una di si la Pest'a, unde assistandu eri (Marti) in siedintia Camerei deputatoriloru chiaru la discussiunile a supr'a proiectelor de legi relativu la junotiunile cãliloru ferr. rom. cu celle ung. — fase obiectulu attentionii. Cãti-va dep. rom. mersera a-lu salutã.

Sciri mai noue.

Vienn'a, 13. jul. Dupa cum se affirma intr'unu comunicatu officiosu allu d'fariului „Montags-Revue“ guvernulu ung. mai alessu sollicitedia cu staurintia reactivarea vamei pentru grane, ceea ce va si urmã.

Carlovetiu, 14. jul. Presiedintele electorale se va alege numai in diu'a alegerii Metropolitului. In sied. publ. de adi se verificara fara discuss. 50 dep. congres. — protestele contr'a 17 alegeri respinse, deci si aceste verificate.

Kissingen, 13. jul. Spre spaim'a ospetiloru de la scaldatorile d'aici se fece asta-di inainte de amedia-di unu attentatu asup'a persoanei lui Bismarcu chiaru candu se ducea cu carruti'a in scaldatoria. Unu teneru trasse cu pistolulu a supr'a lui Bismarcu si glontiu l'au lovit in mana. Bismarcu nu perdù continenti'a, se cobori d'in carrutia si se intorse in locuintia sa. Vatematur'a nu este periculosa. Attentatorulu fu prinsu. — Numele tenerului este: Eduardu Cullmanu d'in Parthenopolea nemt. ad. Magdeburg, de profess. calfa de cadariu si numai de 16 anni. — Bismarcu se arretã de pre balconu publicului, d'fcaudu cu ostentatiune „nu s'au intemplatu nemica“ apoi se duse in carrutia deschisa la pretur'a cercului spre a assiste la interrogatoriu. Publiculu adunatu in mari cete l'a intempinatu cu salutari entusiastice. — Mediculu dr. Dirufstete una ora la principele. — La 7 ore servitiu divin u estraordenariu in capell'a protest. d'in parcu, la 9 ore serenata cu conductu de facile. Irritatiunea este mare. etc.

Kissingen, 14 jul. Vindecarea ranei lu Bismarcu merge spre bine. — Attentatorulu Cullmanu este de 21 anni sosì la 12 l. c. aci, cu intentiunea d'a uccide pre Bismarcu, avendu propusulu acestu-a de 3 lune. La interrogatoriu Cullmanu spuse că motiulu atentatului au fostu legile beser. La essecutarea attentatului se mai observã unu omu care in momentulu decisivu passif inainte si stete in callea trassurei lui Bismarcu, ceea ce opri pre socierulu a manã inainte. Necunoscutulu luã iute callea spre gara si plecã la Schweinfurt unde fu arrestatu. In primulu interrogatoriu spuse că este preutu in Walchen langa Cufstein. Se va escortã aici.

Carlovetiu, 15. jul. Asta-di au decursu consultarea despre modalitãtile alegerii. Presiedintele pentru allegere se va alege mane, si dupa ace'a va urmã alegerea patriarcului.

Kissingen, 15. jul. Se dovedea că Cullmanu a petrecutu in Berlin septemane, pre la Rosalie, că se essecut attentatulu contr'a lui Bismarcu.

Invitatiune

Doritorii de a participã la adunare generale a Asociatiunei Transilvanie pentru literatur'a romana si cultur'a poporului rom. ce se va tiené la 10 Augustu, st. n. 1874. in Dev'a, sunt rogati se insinuã pana la 25. Iuliu a. c. subscrissulu.

Facia cu restringerea localitatiloru impregiarile locali pentru cei ne sinuati nu se voru poté luã ingrigiri.

Dev'a 7 Iuniu 1874.

Presiedintele comitetului arrangatoriu.

Antoniu Schian

Concursu.

Pentru vacanta statiune investitoru impreunata cu officulu cantora de la sco'a gr. cat. romana d'in Badaci protopopiatulu Periceiului, in comitatul Crasnei, se publica prin acest'a concursu.

Emolumintele sunt: Cuartiru liberu, g. dina de legumi, — 2 jugere locu arator de la 150 fumuri (cite 60 cr. bani, si a diumetate mertia vica) melaiu, si in competintiele stolari.

Doritorii de a occupã acesta statiune, a subterne recoursele loru proviedute cu emumintele necessarie si adressate senatulu scolastecu cãtra Dlu Ioanne Serbu preutu cat. in Siciu (Szécs) pana in 30. Augustu c. st. n.

Mai departe competintii au a se infasiã in ainte de alegere in Communa int domineca seu di de serbatoria si a asiã la st'a liturgia in biserica, spre a da proofa de cuoscintiele rituali.

Badaciuu, 9. Juliu 1874.

2-3 Senatulu scolastecu in intiellegere ou Dl. protop. tr

Concursu

Devenindu vacante postulu investitoru resou in Communa gr. cat. Maieru d'in strictulu Naseudului, prin acest'a se publicu concursu cu terminulu pana in 15. Augustu a. c. st. n. Emolumintele sunt urm. 200 v. a., cari se platescu dip fondulu scolastecu comunale in rate lunare anticipative, — Cuartiru liberu si lemne de foc. Doritorii de a occupã acestu postu au de documentã că-au preparandi absoluti, că servitu inca ca investiatori si sciu cantu bisericeaci. Documentele astfelu instruite a se tramite la Senatulu scolastecu la pana la terminulu susu amintitu, candu se va face alegerea.

De la Senatulu scol. locale gr. cat. Maieru, 8 Juliu 1874.

Vasiliu Groze
presied.

Leonu Horg
notariu

Burs'a de Vienn'a, 14 Jul. 1874.

Metallice 5%	70
Imprumutulu nat. 5%	75
Sorti din 1860	109
Actiunile baneci	979
Actiunile instit. de creditu	280
Obligatiuni rurale ung.	76
„ „ Temisiane	74
„ „ Transilvane	73
„ „ Croato-slav.	79
Londonu	111
Argintu	104
Galbenu	5
Napoleond'or	8

ALESSANDRU ROMAN
Propriet., ed. t. si red. respundiet.